

การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) โดยใช้รูปแบบซิปป์
AN EVALUATION OF THE SCHOOL BASED CURRICULUM
OF DONGTAN WITTHAYA SCHOOL B.E. 2552 (Revised Edition B.E. 2557)

สิปปนนท์ คงอิม*
Sippanon Khong-im

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ 2) เพื่อศึกษาผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินซิปป์ (CIPP Model) ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ประชากร ประกอบด้วย นักเรียน จำนวน 131 คน ครูผู้สอน จำนวน 32 คน ผู้ปกครอง จำนวน 131 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน รวมจำนวน 313 คน และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินด้านบริบท โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อม (ชุมชน/หน่วยงาน/องค์กร) ความต้องการจำเป็นของบุคคล/หน่วยงาน ความเหมาะสมของนโยบายโรงเรียน พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นระดับมาก

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ความเพียงพอของทรัพยากร (ครูผู้สอน/สื่อการเรียนรู้) ความเหมาะสมของโครงสร้าง/เนื้อหาหลักสูตร ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายหลักสูตร ความพร้อมของปัจจัยสนับสนุน (อาคารสถานที่/แหล่งเรียนรู้) พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นระดับมาก

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นระดับมาก

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้จบหลักสูตร การบรรลุจุดมุ่งหมาย พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นระดับมาก

* ผู้อำนวยการโรงเรียนดงตาลวิทยา อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

5. ผลการประเมินด้านผลกระทบ โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับ หลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ความมีชื่อเสียง การศึกษาต่อ การมีงานทำ พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร/ หลักสูตรสถานศึกษา/ รูปแบบการประเมิน CIPP Model

Abstract

This research aimed to: 1) evaluate the school based curriculum of Dongtanwitthaya School B.E. 2552 (Revised Edition B.E. 2557) 2) consider improvements to the program. This evaluate research was based on the CIPP Model in 5 aspects, namely, context, input, process, output and impact. The population comprised of 131 students, 32 teachers, 131 students' guardians, 14 school committees and 5 school executive board with a total of 313 populations. Relevant documents were also studied. The research tool were questionnaire, structured interview and content analysis. The data were analyzed and presented by percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results revealed as follows:

1. Regarding of the evaluation of school context, there was a high level of appropriateness. When considering each of the following aspects: school circumstances, social needs, school policy appropriateness, the study found that the opinions among students, teachers, students' guardians, school committees and school executive board were at a high agreement level.

2. Regarding of the evaluation of school input, there was a high level of appropriateness. When considering each of the following aspects: sufficient supply, school curriculum appropriateness, aims of school curriculum appropriateness, school resource readiness, the study found that the opinions among students, teachers, students' guardians, school committees and school executive board were at a high agreement level.

3. Regarding of the evaluation of school process, there was a high level of appropriateness. When considering each of the following aspects: school curriculum management, teaching and learning management, measurement and evaluation, the study found that the opinions among students, teachers, students' guardians, school committees and school executive board were at a high agreement level.

4. Regarding of the evaluation of school product, there was a high level of appropriateness. When considering each of the following aspects: student attributes, goal attainments, the study found that the opinions among students, teachers, students' guardians, school committees and school executive board were at a high agreement level.

5. Regarding of the evaluation of school impact, there was a high level of appropriateness. When considering each of the following aspects: reputation, continuing education, career, the study found that the opinions among students, teachers, students' guardians, school committees and school executive board were at a high agreement level.

Key words: Curriculum Evaluation/ School Based Curriculum/ CIPP Model

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แทนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนให้มีศักยภาพในการแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลกโดยมีเงื่อนไข และระยะเวลาการใช้หลักสูตรแกนกลางใหม่ ดังนี้ โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อม ตามรายชื่อที่ ศธ. ประกาศในปีการศึกษา 2552 ให้ใช้หลักสูตรใหม่ในชั้น ป.1 - ป.6, ม.1 และ ม.4 ปีการศึกษา 2553 ให้ใช้หลักสูตรใหม่ ในชั้น ป.1- ป.6 และชั้น ม.1 ม.2 ม.4 และ ม.5 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไป ให้ใช้หลักสูตรใหม่ในทุกชั้นเรียน สำหรับโรงเรียนทั่วไปในปีการศึกษา 2553 ให้ใช้หลักสูตรใหม่ในชั้น ป.1-ป.6, ม.1 และม.4 ปีการศึกษา 2554 ให้ใช้หลักสูตรใหม่ในชั้น ป.1-ป.6 ม.1 ม.2 ม.4 และ ม.5 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นไป ให้ใช้หลักสูตรใหม่ในทุกชั้นเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ประเทศไทยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอก ระบบและตามอัธยาศัยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ได้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ให้เป็นคนดีเป็นคนเก่งและมีความสุข หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสม ชัดเจนทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา โดยการกำหนด วิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ รวมทั้งกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติม เวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น ตลอดจน ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์ การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดง หลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้และมีความชัดเจนต่อการ นำไปปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำขึ้นสำหรับ ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและ ทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและ จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มี คุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการ ดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และ แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่

กำหนดไว้ในหลักสูตรนี้ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษาจะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบและครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, น.40) หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน ส่วนการใช้หลักสูตร สถานศึกษาก็จะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ สุดท้ายคือการประเมินหลักสูตร สถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบครบวงจรและนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554, น.129) สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, น.31) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น ผู้บริหาร ผู้สอน ชุมชน เป็นต้น มีข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรอีกด้วย ดังนั้น จึงสามารถวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการ

ประเมินหลักสูตรได้อีก 4 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อตรวจสอบว่าเอกสารหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน สื่อ การวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งการประเมินในลักษณะนี้ส่วนมากจะดำเนินการก่อนการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยทั่วไปจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินทำหน้าที่พิจารณาคุณภาพของเอกสารหลักสูตร แนวทางการดำเนินการตรวจสอบมีหลายวิธีการ เช่น การส่งเอกสารหลักสูตรให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณา แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข การดำเนินการประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) การนำเสนอหลักสูตรในที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตร เป็นต้น 2) เพื่อตรวจสอบว่าการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หรือ ประเมินว่ากระบวนการใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ การประเมินในส่วนนี้มุ่งเน้นการประเมินการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีลักษณะเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนา (evaluation for improvement) ใช้วิธีการประเมินเชิงคุณภาพเป็นหลัก เช่น การสัมภาษณ์ การซักถาม การสังเกตพฤติกรรม การประเมินจากผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน เป็นต้น ส่วนกลุ่มเป้าหมายที่จะให้ข้อมูลคือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรโดยตรง เช่น ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน นักการ ภารโรง เป็นต้น 3) เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เป็นแนวคิดการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลัก กระบวนการประเมินจะมีความเป็นทางการมากกว่าการประเมินระหว่างการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ มีการวางแผนการประเมินอย่างเป็นระบบ มีเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ผ่านกระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเป็นอย่างดี มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน การประเมินส่วนนี้

จะดำเนินการเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาหรือสิ้นปีการศึกษา อย่างไรก็ตามการประเมินว่าผู้เรียนมีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีข้อพึงระวัง คือ ความลำสมัยของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ถูกกำหนดไว้ในบริบทของสังคมที่ผ่านไปแล้วตั้งแต่หลักสูตรเริ่มต้นการพัฒนา เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การที่ผู้เรียนมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าเป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ถูกเขียนขึ้นในอดีต ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับปัจจุบัน แต่ถ้าหากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังมีความทันสมัยอยู่จึงจะมั่นใจได้ว่าผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแท้จริง 4) เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้หรือไม่เพียงใด เนื่องจากหลักสูตรที่ดีจะต้องมีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เช่น เด็กยุคใหม่ชอบการเรียนรู้จากสื่อและเทคโนโลยี ชอบการปฏิบัติจริงมากกว่าการฟังบรรยาย ชอบแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มากกว่าการรับฟังคำสั่งจากผู้สอน เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตรงตามความต้องการของสังคมอีกด้วย ขณะนี้สังคมโลกเป็นสังคมธุรกิจ ต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และที่สำคัญคือ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับมารุต พัฒนา (2558, น.35) ที่ว่าเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการประเมินหลักสูตรมีหลายประการ ดังต่อไปนี้ 1) ทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตร ได้แก่ บุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ มีอยู่อย่างจำกัดและเพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด กล่าวคือเป็นการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดแต่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการประเมินหลักสูตรเกิดขึ้นซึ่งจะทำให้ทราบว่าการบริหารจัดการหลักสูตรมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีการใช้

ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือไม่ เช่น การประเมินปริมาณงานของผู้สอนรายบุคคล ซึ่งอาจพบว่าผู้สอนกลุ่มหนึ่งมีปริมาณงานการจัดการเรียนการสอนจำนวนมากในขณะที่ผู้สอนอีกกลุ่มหนึ่งมีปริมาณการจัดการเรียนการสอนน้อย ทำให้ต้องปรับปรุงระบบการมอบหมายงานให้เหมาะสมมากขึ้น เป็นต้น หรือการประเมินการใช้วัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ อาจพบว่า มีการเบิกวัสดุที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น เช่น กระดาษที่ใช้สำหรับถ่ายเอกสาร ผงเคมี เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นทรัพยากรหลักสูตรทั้งสิ้นถ้าไม่มีการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบแล้ว อาจทำให้มีการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่าและสิ้นเปลืองต่อไป 2) หลักสูตรได้ถูกใช้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน สังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นทุกวัน ความก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ ตลอดจนธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการประเมินหลักสูตรภายหลังจากที่ได้ดำเนินการใช้ไปช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบททางสังคมมากขึ้น ซึ่งไม่มีการกำหนดช่วงระยะเวลาตายตัวว่า จะต้องใช้หลักสูตรไปนานเท่าใดจึงจะทำการประเมิน ขึ้นอยู่กับบริบทของการใช้หลักสูตร การประเมินหลักสูตรบางครั้งจะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตร หรืออาจจะนำไปสู่การยกเลิกการใช้หลักสูตรเดิมแล้วพัฒนาหลักสูตรใหม่ขึ้นมาใช้แทน เช่น การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้นใช้แทนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แทนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นต้น 3) มีปัจจัยภายนอกส่งผลให้ต้องประเมินหลักสูตร เนื่องจากการจัดการศึกษาของหลักสูตรทุกหลักสูตรมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอกต่างๆ หลายปัจจัย ทั้ง

ด้านความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน มาตรฐานขององค์กรวิชาชีพ การเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดจนทิศทางการจัดการศึกษาและการทดสอบในระดับนานาชาติ ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมีการประเมินและปรับปรุงให้สอดคล้องกับปัจจัยภายนอกต่างๆ ดังกล่าวเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะและสมรรถนะตรงตามความต้องการและมาตรฐานที่กำหนดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขณะนี้ มีปัจจัยภายนอกที่สำคัญและมีอิทธิพลทำให้ต้องมีการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร คือ การประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับนานาชาติ ซึ่งประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ มีการประเมินคุณภาพการศึกษาจากคุณภาพของผู้เรียนโดยใช้การประเมินคุณภาพของผู้เรียนระดับนานาชาติ ที่มุ่งประเมินทักษะการคิดและการแก้ปัญหาไม่ว่าจะเป็นการประเมิน PISA (Programme for International Student Assessment) การประเมิน TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) และล่าสุดมีการประเมินทักษะด้านความรู้คิด (cognitive skills) และความสุขในการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Science) 2) การเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ (Mathematics) 3) การเรียนรู้ทางเทคโนโลยี (Technology) 4) การคิดวิเคราะห์ และ 5) การคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผลการประเมินหลายๆ ครั้ง ที่ผ่านมายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ทำให้ต้องมีการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร 4) ความต้องการข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งตามหลักวิชาการแล้วการปรับปรุงหลักสูตรจะทำได้ก็ต่อเมื่อมีผลการประเมินที่ถูกต้อง หากไม่มีผลการประเมินผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ จะไม่สามารถตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือยกเลิกการใช้หลักสูตรได้ เช่น ในปี พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการ

ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร จึงดำเนินการประเมินหลักสูตรโดยประสานความร่วมมือกับทีมนักวิจัยของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีดำเนินการประเมินหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพกับผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน ผู้เรียน และชุมชน กล่าวโดยสรุปคือ ความต้องการข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรของผู้บริหารจะนำไปสู่การประเมินหลักสูตร 5) ความต้องการงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาที่เหมาะสม โดยปกติการจัดการศึกษาของหลักสูตรจะมีค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน ค่าใช้จ่ายเพื่อการตอบแทนบุคลากร ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะเดินทาง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพิเศษอื่นๆ เป็นต้น ดังนั้นเรื่องการเงินและงบประมาณจึงเป็นเส้นเลือดใหญ่หล่อเลี้ยงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน แต่อย่างไรก็ตามภาวะทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ค่าเงินลดลงแต่ค่าใช้จ่ายมากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีงบประมาณเพิ่มเติมอย่างเพียงพอ สำหรับหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะได้รับงบประมาณส่วนหนึ่งจากรัฐบาล และมีรายรับอื่นๆ จากเงินรายได้ต่างๆ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละสถานศึกษา

โรงเรียนดงตาลวิทยาเป็นโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อม ซึ่งในปีการศึกษา 2552 ได้ใช้หลักสูตรใหม่ในชั้น ม.1 และ ม.4 ปีการศึกษา 2553 ใช้หลักสูตรใหม่ในชั้น ม.1 ม.2 ม.4 และ ม.5 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ได้ใช้หลักสูตรใหม่ใน ม.1 ม.2 ม.3 ม.4 ม.5 และ ม.6 ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษามีการปรับปรุงเพิ่มเติม โดยในปัจจุบันใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช

2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ดังนั้น ในปีการศึกษา 2559 ครบ 3 ปีของการใช้หลักสูตรจึงต้องมีการประเมินหลักสูตร เพื่อตรวจสอบว่าเอกสารหลักสูตรมีความสอดคล้องกันหรือไม่ เพื่อตรวจสอบว่าการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ หรือประเมินว่ากระบวนการใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ และเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้หรือไม่เพียงใด (วิจัย วงษ์ใหญ่, 2554, น.30)

วัตถุประสงค์

1) เพื่อประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ

2) เพื่อศึกษาผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงประเมิน (Evaluative Research) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) ต่อมาได้ขยายแนวคิดโดยขยายผลผลิต (Product) ออกเป็น IEST โดย I (Impact) เป็นผลกระทบที่นอกเหนือจากผลผลิตที่ต้องการให้เกิด E (Effectiveness) เป็นประสิทธิผลที่เกิดขึ้น S (Sustainability) เป็นความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้นและ T (Transportability) เป็นผลที่สามารถถ่ายทอดต่อเนื่องได้ (มาเรียม นิลพันธ์, 2553, น.31 อ้างถึงในฐิติมา นิตกรวรากุล, 2553, น.7)

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) รวมทั้งสิ้น จำนวน 313 คน ประกอบด้วย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 89 คน และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 42 คน รวมจำนวน 131 คน

2. ครูผู้สอน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 32 คน

3. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 89 คน และ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 42 คน รวมจำนวน 131 คน

4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 จำนวน จำนวน 14 คน

5. คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 5 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ประเมินได้สร้างขึ้นโดยการรวบรวมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรให้ครอบคลุม ดังนี้

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็น 4 ฉบับ แยกตามลักษณะของผู้ให้ข้อมูล คือ 1) แบบสอบถามสำหรับนักเรียน 2) แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน 3) แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง และ 4) แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบบสอบถามทุกฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert five rating scale) จำนวน 78 ข้อ ประกอบด้วย

ด้านบริบท จำนวน 15 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 29 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 22 ข้อ ด้านผลผลิต จำนวน 6 ข้อ และด้านผลกระทบ จำนวน 6 ข้อ และ ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เกี่ยวกับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น.47)

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 1 ฉบับ โดยใช้สัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารโรงเรียน แบบสัมภาษณ์มีส่วนประกอบ 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ

สถิติวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

4.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item - Objective Congruence: IOC) (สุวิมล ติรภานันท์ , 2543, น.55)

4.1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงแต่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดย

วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) วิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1974 อ้างถึงในมันทนา วุ่นหนู, 2551, น.58)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงปริมาณมาประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หรือโปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 24 (Statistical Package for Social Sciences – IBM SPSS Statistics Version 24) เพื่อหาค่าสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

4.2.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ เพื่อช่วยเสริมความเข้าใจข้อมูลเชิงปริมาณที่ไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ โดยรวม พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินด้านบริบท โดยรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ สภาวะแวดล้อม (ชุมชน/หน่วยงาน/องค์กร) ความต้องการจำเป็นของบุคคล/หน่วยงาน ความเหมาะสมของนโยบายโรงเรียน พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรว่า

เหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ความเพียงพอของทรัพยากร (ครูผู้สอน/สื่อการเรียนรู) ความเหมาะสมของโครงสร้าง/เนื้อหาหลักสูตร ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายหลักสูตร ความพร้อมของปัจจัยสนับสนุน (อาคารสถานที่/แหล่งเรียนรู้) พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พบว่านักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

5. ผลการประเมินด้านผลผลิต โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ คุณลักษณะของผู้จบหลักสูตร การบรรลุจุดมุ่งหมาย พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

6. ผลการประเมินด้านผลกระทบ โดยรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ความมีชื่อเสียง การศึกษาต่อ การมีงานทำ พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) จากความคิดเห็นของนักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีประเด็นที่ผู้ประเมินนำมาอภิปรายรายด้าน ดังนี้

1. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ในการพัฒนาโรงเรียนที่ชัดเจน มีแผนการพัฒนาโรงเรียน แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ ส่งผลให้โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีนั้นนับว่ามีความสำคัญอย่างมากเพราะเป็นพิมพ์เขียวหรือแผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, น.7) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างมากเพราะ หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุตามความมุ่งหมายและนโยบาย หลักสูตรเป็นหลักและเป็นแนวทางในการวางแผนวิชาการ การจัดการ การบริหารการศึกษา การสรรหาและการพัฒนาบุคลากร การจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรม การเรียนการสอน งบประมาณ อาคารสถานที่ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของหลักสูตร หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการศึกษาชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ระบบหลักสูตรจะกำหนด ความมุ่งหมาย ขอบข่าย เนื้อหาสาระ แนวทางการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน แหล่งทรัพยากร และการประเมินผล สำหรับการจัดการศึกษาของผู้สอนและผู้บริหาร และหลักสูตรจะเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาสังคมของประเทศ

2. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านบริบท พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีสภาวะแวดล้อมด้านชุมชน หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ให้การสนับสนุนที่ดีตลอดมา การวางแผนการพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และโรงเรียนได้กำหนดนโยบายอย่างเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นโยบายมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน มีความชัดเจน เข้าใจง่ายและนำไปสู่การปฏิบัติได้ กำหนดให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี มีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีความรักชาติ มีจิตสำนึก อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนา กล้าหาญ (2557: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร แหล่งเรียนรู้ เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ในหลักสูตรสถานศึกษา มีความสอดคล้องกันทุกประเด็นกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในทำนองเดียวกัน โขมพิสตร์ สีนสา (2557: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาตาม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านบริบทของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาเปิดโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพและเพิ่มพูนความรู้ให้ทันต่อความเจริญของโลกปัจจุบัน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนสามารถนำไปวางแผนปฏิบัติได้ โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นเรียน วิสัยทัศน์ของหลักสูตรมีเป้าหมายที่ชัดเจนรองรับมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีครูผู้สอนมีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีความพร้อมและความตั้งใจในการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและวางแผนการจัดการเรียนรู้ แจ่มมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบทุกครั้ง จัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ โดยตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ และมีจำนวนที่เพียงพอ ฯลฯ โรงเรียนมีสื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตรมีความเหมาะสม จุดมุ่งหมายหลักสูตรมีความชัดเจนและเหมาะสม มีความสอดคล้องกับ

วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน และโรงเรียนมีความพร้อมของปัจจัยสนับสนุน เช่น อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ จำนวนห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน บริเวณโรงเรียน ห้องเรียน สะอาด สะดวก ร่มรื่น เหมาะแก่การจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกโรงเรียน มีคุณภาพ เหมาะสม หลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับไข่มพัสตร์ สนิสา (2557: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มาตรฐาน/ตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพียงพอและเหมาะสมกับวัย ของนักเรียนมีสื่อเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ มีงบประมาณในการสนับสนุนพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างเพียงพอ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวรินทร์ ญาณประภาส (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี ด้านบริบท พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รองลงมาคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ อันดับสุดท้าย จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

4. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านกระบวนการ พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการบริหารหลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ความสามารถและความเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้และดำเนินการตามแผน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้าน สื่อการเรียนรู้และเครื่องมือต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการนิเทศ ติดตามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นำผลการนิเทศติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่ง สอดคล้องกับ ธีรรัตน์ พรหมวิเชียรรัตน์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรที่เหมาะสม ต้องมีการกำหนดแผนปฏิบัติการทำงานที่ชัดเจน ส่งเสริม สนับสนุนการอบรมแก่ครูผู้สอน มีติดตาม นิเทศ กำกับ ดูแลช่วยเหลือครูในด้านต่างๆ สนับสนุน พัฒนาสิ่งแวดล้อม จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการ เรียนรู้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรมาน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ กระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนบริหาร จัดการหลักสูตร เพื่อช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การ นำ หลักสูตร ไป ใช้ บรรลุ ผล สูง สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดย

คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและ พัฒนาการทางสมองของนักเรียน จัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม จัดการเรียนการสอนโดยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย จัดการเรียนการสอนโดยเชื่อว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ จัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายให้แก่ักเรียน จัดการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ว่ามุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีความรู้และทักษะพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ในด้านการวัดและประเมินผล วัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด วัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนา นักเรียนและตัดสินผลการเรียน ใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย วัดและประเมินผลครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรมและเจตคติ เหมาะสมกับสิ่งที่วัด ธรรมชาติวิชา และระดับชั้นของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยความเที่ยงตรง ยุติธรรม และเชื่อถือได้ เปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตรวจสอบผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ศึกษารัตน์ พรหมวิเชียรรัตน์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี กล่าวว่า

สถานศึกษาได้กำหนดการวัดและประเมินผลได้เหมาะสม ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีแนวปฏิบัติและเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลไว้อย่างเหมาะสมชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหาและสาระการเรียนรู้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี เน้นการประเมินตามสภาพจริง และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้

5. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านผลผลิต พบว่า นักเรียนครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะของผู้จบหลักสูตรนั้น นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา มีทักษะชีวิต และ การใช้เทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงเกียรติ อิงคามระธร (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเรืองวิทย์พระฤทัย จังหวัดราชบุรี กล่าวไว้ว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ของสถานศึกษาในระดับปานกลาง มีผลการทดสอบคุณภาพการศึกษา ระดับชาติสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั้งในระดับชาติในทุกวิชา และสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับต้นสังกัดเกือบทุกวิชา และนักเรียนผ่านเกณฑ์การ ประเมินของสถานศึกษาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ เขียนสื่อความ ในด้านการบรรลุจุดมุ่งหมายนั้น นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ นักเรียนมีความสามารถ

ในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา มีทักษะชีวิต และ การใช้เทคโนโลยี นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และนักเรียนมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของเนตรหทัย เรื่อง สุข (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีวินัย มีความใฝ่เรียนรู้ ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความรักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ในทำนองเดียวกันกับ ญัฐชตา เตชณสิทธิ์ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคลองใหญ่ วิทยาคม อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่า คุณลักษณะของนักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมาก เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม ยึดมั่นในสัมมาชีพ รองลงมาคือ มีความรู้ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ กติกาและข้อตกลงต่างๆ ในสังคม มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีความระมัดระวังในการใช้ทรัพยากรต่างๆ ทั้งของตนเองและของส่วนรวมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6. ผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) ด้านผลกระทบ พบว่า นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการบริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนมีชื่อเสียง

เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม โรงเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ในด้านการศึกษาต่อ นั้น นักเรียนสามารถศึกษาต่อตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน นักเรียนสามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และในด้านการมีงานทำนั้น นักเรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในการประกอบอาชีพส่วนตัว นักเรียนสามารถนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในการทำงานตามความถนัดและความสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติมา นิตกรวรากุล (2553: บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” จังหวัดราชบุรี พบว่า โรงเรียนเป็นการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้รับงบประมาณสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลตามจำนวนนักเรียน ดังนั้น การจัดการทุกด้านของโรงเรียนต้องเป็นที่ยอมรับของชุมชน

จากการอภิปรายผล สรุปโดยรวมได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนดงตาลวิทยา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557) มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทุกประการ

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ควรร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และคิดหากลยุทธ์ที่จะทำให้หลักสูตรสถานศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบการประเมินอื่นๆ เช่น การประเมินตามแนวคิด Balanced Scorecard (BSC) ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). **พัฒนาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- มารุต พัฒนาผล. (2558). **การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จักรัสนิทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพมหานคร: อาร์ แอนด์ ปริ้นต์.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2553). **คู่มือการประเมินหลักสูตร**. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **หลักการวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นการพิมพ์.
- สุวิมล ติรภานันท์. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มันทนา วุ่นหนู. (2551). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนราธิวาส**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กาญจนา กล้าหาญ. (2557). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนดอยเต่าวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โคมพัสดุ์ สินสา. (2557). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กุลวรินทร์ ญาณประภาส. (2555). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรรัตน์ พรหมวิเชียรรัตน์. (2556). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ทรงเกียรติ อิงคามระธร. (2551). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเรืองวิทย์พระหฤทัย จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- เนตรหทัย เรืองสุข. (2555). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโชคเพชรพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 33**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ณัฐดา เดชณสิทธิ์. (2557). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ฐิติมา นิตกรวารกุล. (2553). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models & applications*. CA: Jossey-Bass.